

Л. Д. Березівська

ЕЛЕКТРОННИЙ РЕСУРС «ВИДАТНІ ПЕДАГОГИ УКРАЇНИ ТА СВІТУ» ЯК ФОРМА ПРЕДСТАВЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ БІОГРАФІКИ В ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ ПРОСТОРІ

З проголошенням незалежності України в контексті відродження української гуманітаристики науковці спрямували зусилля щодо повернення забутих у радянську добу імен українських педагогів, освітніх діячів. Численні біографічні розвідки (статті, монографії, дисертації) розкривають крізь призму їхнього життя та діяльності розвиток освіти та педагогічної думки України в різні історичні періоди. Накопичення матеріалів біографічного характеру та розвиток інформаційних технологій уможливили створення електронних біографічних ресурсів. З 2008 року наповнюється й підтримується в актуальному стані інформаційно-бібліографічний ресурс «Видатні педагоги України та світу» (URL: <http://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliohrafichni-resursy/vydatni-pedahohy/>), котрий представлено на вебпорталі Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського НАПН України (далі – ДНПБ).

Нині зазначений ресурс як форма представлення педагогічної біографіки в освітньо-науковому просторі містить 77 персоналій. Це відомі вітчизняні педагоги та освітяни різних історичних періодів розвитку освіти: Х. Д. Алчевська (1841–1920), С. А. Ананьїн (1875–1942), С. Я. Батишев (1915–2000), М. Ф. Берлінський (1764–1848), Т. Ф. Бугайко (1898–1972), М. Х. Бунге (1823–1895), Г. Г. Вашенко (1878–1967), М. М. Грищенко (1900–1987), Б. Д. Грінченко (1863–1910), М. М. Грінченко (1863–1928), М. І. Демков (1859–1939), Л. Д. Дєполович (1896–1943), М. П. Драгоманов (1841–1895), В. Ф. Дурдуківський (1874–1938), О. В. Духнович (1803–1865), О. А. Захаренко (1937–2002), В. Н. Каразін (1773–1842), М. О. Корф (1834–1883), Г. С. Костюк (1899–1982), М. М. Ланге (1858–1921), Т. Г. Лубенець (1855–1936), А. С. Макаренко (1888–1939), О. Ф. Музиченко (1875–1940), Олена Пчілка (1849–1930), М. І. Пирогов (1810–1881), Я. Б. Резнік (1892–1952), С. Ф. Русова (1856–1940), Г. С. Сковорода (1722–1794), В. О. Сухомлинський (1918–1970), К. Д. Ушинський (1823–1870), Я. Ф. Чепіга (Зеленкевич) (1875–1938), П. Д. Юркевич (1826–1874) та ін. Крім того, у ньому представлено й зарубіжні персоналії: Ф. Дігтес (1829–1896), Г. Кершенштейнер (1854–1932), Я. А. Коменський (1592–1670), Я. Корчак (1878–1942), М. Монтессорі (1870–1952), Ф. В. Фребель (1782–1852), С. Френе (1896–1966) та ін. Безперечно, дослідивши їхні наукові біографії, можемо простежити розвиток української та зарубіжної освіти, гуманістичної педагогічної думки як у макроісторичних, так і в мікроісторичних вимірах [1; 2; 3; 4].

Цифровий ресурс сприяє задоволенню інформаційних потреб сфери освіти, педагогіки в історико-біографічній інформації, поглибленню знання про життя та діяльність, погляди та світоглядні цінності педагогів і освітян минулого, поширенню демократичних і гуманістичних ідей про розвиток української і зарубіжної освіти задля інформаційного забезпечення процесу розроблення шляхів її реформування в умовах розбудови Нової української школи як складника інтеграції України у європейський і світовий освітньо-науковий простір. Він є інформаційним супроводом історико-педагогічної науки, зокрема забезпечує джерельну базу для написання дисертацій, планових наукових досліджень, бакалаврських і магістерських робіт; сприяє наповненню змісту підручників з історії освіти та педагогіки; уможлиблює якісне проведення масових науково-практичних заходів (конференцій, круглих столів тощо), присвячених творчій діяльності тих чи інших педагогів й освітніх діячів; ознайомлює дослідників із фондом ДНПБ, зокрема з педагогічними джерелами.

Набуває актуальності широке використання електронного ресурсу як форми представлення біографічного знання в освітньому процесі закладів середньої та вищої освіти. Цьому сприяють онлайн-проекти: «Ми стоїмо на плечах наших попередників: видатні педагоги-ювіляри» [2], «Читаймо Сухомлинського онлайн» Про затребуваність цифрового ресурсу свідчить статистика його переглядів: 2018 р. – 829, 2019 р. – 1510, 2020 – 2439, 2021 – 51583, квітень 2022 – 16642 [2; 4].

З урахуванням вітчизняного та світового досвіду заплановано і надалі розвивати електронний інформаційно-бібліографічний ресурс «Видатні педагоги України та світу» у рамках планових наукових досліджень (керівник – Л. Д. Березівська): «Педагогічна наука та освіта в особах, документах, бібліографії» (2020–2022), «Педагогічна біографіка в інформаційному освітньо-науковому

просторі України» (2023–2025), за традиційною структурою: біографія діяча; бібліографія його праць та матеріалів про нього; окремі повнотекстові твори; додаткові матеріали, зокрема присвячена педагогу фотогалерея; матеріали, що розкривають діяльність установи, яка носить його ім'я (за наявності); інформація про нагороди, премії, пам'ятники, наукові читання, пов'язані з ім'ям видатної постаті тощо.

Постійно поповнюваний електронний ресурс «Видатні педагоги України та світу» як невід'ємний складник національного цифрового гуманітарного простору є ефективною формою поширення біографічних знань задля підвищення духовної культури суспільства в умовах глобальних цивілізаційних викликів. Вважаємо, що знання про видатних освітян, які вболівали за розвиток української освіти у різних суспільно-політичних дискурсах, допомагає зміцненню національної ідентифікації співгромадян, консолідації українського суспільства.

Список використаних джерел

1. Березівська Л. Д. Електронний інформаційно-бібліографічний ресурс «Видатні педагоги України та світу» як основа професійної підготовки педагогів. Освіта для миру = Edukacja dla pokoju : зб. наук. пр. : у 2 т. / НАПН України та ін. Київ, 2019. Т. 2. С. 222–228. URL: https://lib.iitta.gov.ua/717478/1/стаття_2019.pdf.

2. Березівська Л. Д., Деревянко Т. М. Електронний ресурс «Видатні педагоги України та світу» й онлайн-проект «Ми стоїмо на плечах наших попередників: Видатні педагоги-ювіляри». Вісник Національної академії педагогічних наук України / НАПН України. Київ, 2020. № 1. URL: <http://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/54/83> (дата звернення: 14.11.2021).

3. Berezivska L. D., Pinchuk O. P., Varaksina N. V. The webportal of V. O. Sukhomlynsky State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine as an information resource for implementation of research in education, pedagogy and psychology. *Інформ. технології і засоби навчання = Inform. Technologies and Learning Tools*. 2020. Т. 78, № 4. С. 249–265. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v78i4.4055>.

4. Berezivska, L. D., Pinchuk, O. P., Hopta, S. M., Demyda, Y. F., Sereda, K. V. Creation of information and bibliographic resource «outstanding educators of ukraine and the world» and its influence on the development of digital humanities. *Інформ. технології і засоби навчання = Information Technologies and Learning Tools*. 2022. Т. 87, № 1. С. 1–17. URL: <https://doi.org/10.33407/itlt.v87i1.4825>